

タイ語の無意志下方移動表現

高橋 清子

本稿の目的は移動物の意志や力とは関係のない重力による下方移動を表すタイ語の3つの動詞「ルアン、ロン (ヌ)、トッ (ク)」の弁別意味素性を探ることにある。(同一イベントは日本語では1つの動詞「落ちる」で表現される。すなわち、日本語の「落ちる」はタイ語の「ルアン、ロン (ヌ)、トッ (ク)」が持つ細かな弁別意味素性を持たない。)

分析の結果、「ルアン、ロン (ヌ)、トッ (タ)」が表し分けている3種類の無意志下方移動イベントの違いは以下の3つの移動イベントに関する認知概念要素を検討することによって説明し得ることがわかった。

1. 移動物の性質。例えば、何かの部分であるか否か、固体か液体か、など。
2. アクチオンザルト (各々の動詞に固有のアスペクチュアルな特徴)。瞬間動詞か、完遂動詞か、あるいはアクチオンザルト的詳述度の低い動作動詞か。
3. 移動イベントの中の目立った局面。起動相を取り立てるか、結果相を取り立てるか、あるいは常に一定の相を取り立てるわけではない局面的詳述度の低い動作動詞か。

เหตุการณ์การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช้พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่ในภาษาไทย

TAKAHASHI Kiyoko

วัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อวิเคราะห์หาอรรถลักษณะสำคัญของเหตุการณ์การเคลื่อนที่ในทิศทางลงโดยไม่ใช้พลังของสิ่งที่เคลื่อนที่ ซึ่งแสดงด้วยคำกริยาในภาษาไทยสามคำ คือ ร่วง หล่น และ ตก (และคำกริยาในภาษาญี่ปุ่นคำเดียว คือ otiru) ผู้วิจัยพบว่าความแตกต่างระหว่างเหตุการณ์การเคลื่อนที่สามประเภทดังกล่าวสามารถอธิบายได้โดยพิจารณาโน้ตสนในเชิงการรับรู้และรู้คิดสามปัจจัยดังนี้ คือ 1. ลักษณะคุณสมบัติของสิ่งที่เคลื่อนที่ เช่น สิ่งที่เคลื่อนที่เป็นส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งอื่น (ร่วง) สิ่งที่เคลื่อนที่อาจเป็นของเหลวก็ได้ (ตก) 2. การเน้นลักษณะประจำคำ กล่าวคือ แสดงการเน้นลักษณะจับพลัน (ร่วง) หรือการเน้นลักษณะบรรลุถึงยอดสุด (หล่น) หรือการเน้นลักษณะต่างๆ (ตก) และ 3. ขั้นตอนเด่นในเหตุการณ์การเคลื่อนที่ กล่าวคือ เน้นขั้นตอนเริ่มต้นเสมอ (ร่วง) หรือเน้นขั้นตอนสุดท้ายที่เป็นผลจากการเคลื่อนที่เสมอ (หล่น) หรือไม่มีขั้นตอนใดๆ ที่เน้นประจำ (ตก)